

ANALIZA ABILITĂȚILOR AUTORILOR, COMPLEXITĂȚII ȘI DIFICULTĂȚII ÎN ACȚIUNEA DE CERCETARE ȘI DESCOPERIRE, ABSENȚEI SAU PREZENȚEI MINIME A SENTIMENTELOR DE VICTIMIZARE A PERSOANELOR CERCETATE – CARACTERISTICI PRINCIPALE A CRIMINALITĂȚII GULERILOR ALBE

Alexandrina STRATAN

Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului, Grupa D-2106, Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Alexandrina Stratan, e-mail: alexandrina.stratan@dp.utm.md

Îndrumător/coordonator științific: **Viorica URSU**, dr., conf. univ., Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: *Criminalitatea gulerelor albe este caracterizată de trăsături distincte, inclusiv abilitățile autorilor de a inspira încredere prin atitudinea și comportamentul lor. Acești infractori sunt adesea percepuți ca fiind inteligenți, avizați și versați, ceea ce le permite să manipuleze și să influențeze mediul lor în scopul săvârșirii infracțiunilor. Complexitatea și dificultatea în acțiunea de descoperire și cercetare a acestor infracțiuni adaugă un strat suplimentar de dificultate, deoarece acestea pot implica operațiuni financiare sofisticate și conexiuni complexe între infractori și alte persoane implicate. În plus, absența sau prezența minimă a sentimentelor de victimizare din partea persoanelor cercetate sau acuzate este o altă caracteristică a acestui tip de criminalitate. Infractorii gulerelor albe pot să-și justifice acțiunile sau să minimalizeze consecințele lor, ceea ce poate face ca investigarea și procesul legal să fie mai dificile. Prin analiza acestor caracteristici principale, cercetarea își propune să ofere o înțelegere mai profundă a mecanismelor și motivelor din spatele criminalității gulerelor albe, pentru a oferi o înțelegere mai profundă a acestui fenomen complex.*

Cuvinte – cheie: *influența politică, abuz de putere, strategii, influență, fenomen.*

Introducere.

Criminalitatea gulerelor albe („White collar criminality”) - denumire dată totalității infracțiunilor săvârșite de persoane care ocupă poziții înalte în lumea de afaceri și în aparatul de stat și care folosesc poziția și influența lor politică și economică în scopuri criminale. Se realizează prin ignorarea și prin interpretarea falsă a legii, făcându-se o confuzie voită între limitele licitului și ale ilicitului, uneori profitându-se de ambiguitatea unor legi adoptate, parcă în mod voit, în interesul acestei categorii favorizate și criminalitate [1].

Cea mai recentă abordare a criminalității „gulerelor albe” aparține doctorului în drept Rub Jacob: fiind considerată „un act săvârșit intenționat, dirijat de dorința de a obține profit, nonviolent, ilegal, interzis de legea penală, exprimat în săvârșirea unor ilegalități financiare, afaceri înșelătoare sau necinstite; practici înșelătoare sau abuz de putere săvârșite de o persoană juridică sau fizică care își folosește statutul ocupațional, cunoștințele speciale sau competențele tehnice pentru a obține un folos financiar ilegal, acțiuni care au cauzat un prejudiciu sau care au creat un risc real de survenire a prejudiciului în sectorul public sau privat” [2].

Deseori termenul de criminalitate a gulerelor albe este confundat cu unii termeni apropiați ca sens, pe care unii autori îi consideră sinonime cu primul. Este vorba de următoarele concepte: corupția, criminalitatea de serviciu, criminalitatea persoanelor cu funcții de răspundere (a funcționarilor publici), criminalitatea profesională, criminalitatea elitei, criminalitatea respectabilă, criminalitatea corporativă, criminalitatea economică, criminalitatea de gospodărie, criminalitatea de producție și criminalitatea de business (business crime) [3], ceea ce nu este

corect, fiindcă fiecare formă are propriile sale caractere, care le diferențiază în final. Printre caracteristicile criminalității gulerilor albe se numără:

1. *abilitatea autorilor de a inspira încredere prin atitudinea și comportamentul lor, fiind indivizi inteligenți, avizați și versați în domeniile lor de activitate* [4]. Acești infractori sunt adesea percepuți ca fiind profesioniști cu reputație impecabilă și cunoștințe solide în domeniile lor profesionale. Prin intermediul acestei abilități de a inspira încredere, infractorii gulerelor albe pot manipula și exploata relațiile interpersonale și de încredere pentru a obține acces la resurse financiare și informații sensibile. Ei pot utiliza reputația lor pentru a câștiga acces la poziții de putere și influență în cadrul organizațiilor sau instituțiilor, oferindu-le astfel oportunități mai mari pentru a comite și a ascunde activitățile lor ilegale.

Infractorii cei care săvârșesc infracțiuni în domeniul economic sunt, de regulă, cetățeni care prin statutul lor sunt deasupra oricăror suspiciuni și comit actele criminale în legătură cu afacerile, cultura și mediul lor profesional, sunt conștienți de caracterul legal ori ilegal al conduitei lor, dar nu se consideră infractori, fiind convinși că rațiunea și rentabilitatea primează în fața legii. Astfel se poate spune că ei consideră că au un drept personal, în virtutea poziției sociale pe care au dobândit-o, de a încălca legea [5].

De asemenea, abilitatea acestor infractori de a se adapta și a acționa cu inteligență și avânt în fața situațiilor complexe și incerte le permite să elaboreze și să implementeze strategii sofisticate pentru a evita detectarea și a evita să fie trași la răspundere pentru infracțiunile lor. Prin urmare, acești infractori sunt adesea greu de identificat și investigat, deoarece se ascund în spatele unei măști de respectabilitate și profesionalism.

complexitatea și dificultatea în acțiunea de descoperire și de cercetare a acestor infracțiuni [6]. Aceste infracțiuni sunt adesea însoțite de multiple aspecte, ceea ce face ca procesul de investigare să fie extrem de dificil și laborios.

Factorii care contribuie la complexitatea acestor infracțiuni includ:

- sofisticarea operațiunilor - infracțiunile gulerelor albe implică adesea operațiuni financiare și comerciale sofisticate, care sunt dificil de înțeles și de urmărit. Aceste operațiuni pot implica manipulări contabile complexe, tranzacții financiare internaționale și alte tactici elaborate pentru a ascunde activitățile ilegale.
- volumul de date și documente - infracțiunile gulerelor albe adesea implică o cantitate mare de date și documente financiare, contabile și comerciale. Analizarea și interpretarea acestor date necesită timp și resurse considerabile și poate fi dificilă din cauza volumului și complexității informațiilor implicate.
- caracterul transnațional - infracțiunile gulerelor albe pot avea loc la nivel global, implicând tranzacții și operațiuni în mai multe jurisdicții diferite. Acest aspect transnațional poate face ca investigarea să fie mai complicată, deoarece este necesară cooperarea și coordonarea între autoritățile din mai multe țări.
- eforturile de ascundere și disimulare - infractorii gulerelor albe sunt adesea pricepuți în ascunderea urmelor infracțiunilor lor, folosind tactici sofisticate pentru a evita detectarea și urmărirea penală. Aceste eforturi de ascundere și disimulare pot face ca investigarea să fie mai dificilă și să necesite resurse suplimentare.

absența sau prezența minimă a sentimentelor de victimizare din partea persoanelor cercetate sau acuzate [7]. Spre deosebire de alte forme de infracțiuni, în care victimele pot fi direct afectate și pot simți un grad ridicat de victimizare, infractorii gulerelor albe pot prezenta adesea o lipsă de remușcări sau culpabilitate față de acțiunile lor ilegale.

Acest lucru se datorează faptului că infracțiunile gulerelor albe sunt adesea percepute ca fiind mai puțin directe și mai abstracte în natura lor, cu impactul lor asupra victimelor fiind mai greu de detectat sau de măsurat. De asemenea, persoanele implicate în aceste infracțiuni pot avea o percepție distorsionată asupra consecințelor negative ale acțiunilor lor, justificându-și comportamentul ilegal în diverse moduri.

În unele cazuri, infractorii gulerelor albe pot chiar să se considere pe ei înșiși drept victime, de exemplu, văzându-se în lumina unor presiuni economice sau a unui sistem injust care i-a determinat să comită infracțiunile respective. Această distorsiune a percepției poate face ca acești infractori să nu simtă același grad de vinovăție sau de responsabilitate morală pentru acțiunile lor ca în cazul altor infracțiuni [8].

Concluzii.

Concluziile finale la cercetarea dată am putea să le structurăm în următoarea structură:

- abordarea caracteristicilor-cheie ale criminalității gulerelor albe relevă complexitatea și subtilitatea acestui fenomen infracțional, care afectează în mod semnificativ societatea contemporană;
- abilitatea autorilor de a inspira încredere prin atitudinea și comportamentul lor este o trăsătură esențială a acestui tip de infracțiune, permițându-le să opereze în umbră și să obțină acces la resurse și informații privilegiate;
- complexitatea și dificultatea în descoperirea și investigarea infracțiunilor gulerelor albe adaugă un nivel suplimentar de dificultate în eforturile de aplicare a legii și de combatere a acestui fenomen;
- prezența sau absența sentimentelor de victimizare din partea persoanelor implicate poate influența modalitatea în care aceste infracțiuni sunt percepute și investigate de către autoritățile competente.

În lumina acestor concluzii, este necesară o abordare complex și colaborativă pentru prevenirea și combaterea criminalității gulerelor albe, implicând atât eforturi legislative și de aplicare a legii, cât și educație și conștientizare în rândul populației. Iar sistemul judiciar să continue să își facă datoria în ceea ce privește investigarea și pedepsirea infractorilor gulerelor albe, pentru a asigura responsabilitatea și dreptatea în societate.

Bibliografia:

- [1] Criminalitatea gulerelor albe [Online] Disponibil: <https://legeaz.net/dictionar-juridic/criminalitatea-gulerelor-albe>
- [2] RUB, J. Aspecte criminologice privind reducerea criminalității gulerelor albe în Moldova și în Israel: abordarea comportamentului criminal / Autoreferatul tezei de doctor în drept. Chișinău, 2017
- [3] Valeriu Bujor, Sergiu Ilie. Corelația dintre criminalitatea gulerelor albe și alte tipuri de criminalitate. În: Anale științifice. Ediția a II-a și III-a. Academia „Ștefan cel mare” a MAI, Chișinău, 2002, 188 p. ISBN 9975-930-65-4 (pp. 111-118)
- [4] CRIMINOLOGIE - Criminalitatea Gulerelor Albe [Online] Disponibil: <https://ro.scribd.com/document/492220354/CRIMINOLOGIE-Criminalitatea-gulerelor-albe>
- [5] Criminalitatea Gulerelor Albe [Online] Disponibil: <https://ro.scribd.com/document/343196326/Criminalitatea-Gulerelor-Albe>
- [6] CRIMINOLOGIE - Criminalitatea Gulerelor Albe [Online] Disponibil: <https://ro.scribd.com/document/492220354/CRIMINOLOGIE-Criminalitatea-gulerelor-albe>
- [7] CRIMINOLOGIE - Criminalitatea Gulerelor Albe [Online] Disponibil: <https://ro.scribd.com/document/492220354/CRIMINOLOGIE-Criminalitatea-gulerelor-albe>
- [8] Mihai Bîrgău, Andrei Nastas. Criminologie: Tratat., – Chișinău: Pontos, 2022 (Print-Caro). – 340 p. ISBN 978-9975-72-657-3.